

Andelko Barišić

MARCEL JE BUŠINSKI POLUDIO

Bacivši pero na pisaći stol, Marcel je Bušinski ustao prema prozoru. Toplo se firentinsko jutro nadvilo nad cio grad poput brižne majke koja milovanjem budi svoje sneno dijete iz postelje. No Marcel nije Bušinski osjetio tu toplinu u svojoj malenoj izbi, njegove ga misli zaokupiše nečim sasvim drugim. Primjerice, Marcela je Bušinskog mučilo što u ovoj priči kopulativni oblici pomoćnih glagola beziznimno dolaze na drugo mjesto u rečenici.

Pogotovo je ga tištilo to što su negirani oblici tamo gdje im nikako ne bijaše mjesto, a je počeo primjećivati i sasvim pogrešan redosljed enklitika u nekim slučajevima. Marcel je Bušinski se s tugom prisjećao jedne druge priče u kojoj se bio nalazio, a redosljed klitika bio je mnogo bolji, mnogo pravilniji. Ali ta priča bijaše davna prošlost, poput gotovo iščezle uspomene sakrivene duboko u sjećanju. Jedva da se spominjao imena autora, a kamoli ljubovce koje mu tamo bijaše namijenjena. Ljerka, Biserka, Helena, Izabela, Fanny, Johnny, kako li već! Namrštenih je obrva motrio udaljeni bukolički krajolik koji se prostiraše iza rubova grada kojeg su činile bijele, trošne kućice. Gotovo je zaboravio gdje se nalazi, koje je uopće stoljeće – osjećao se poput sporednog lika na nekoj velikoj slikarskoj kompoziciji koja desetljećima propada na vlažnom i mračnom tavanu.

Bez je okretanja znao sadržaj svojeg malenog sobička: nepospremljen krevet pun stjenica i prazan stol koji gladnom piscu ne nudijaše ni zalogaja, već hrpu praznih papira koje je valjalo ispisati novinskim člancima za sitan groš. Iz je džepa izvadio kutiju Filtera 160 s grotesknom slikom i jasno otisnutom porukom: Pušenje šteti Vama i vašoj djeci. Pripalio je jednu cigaretu i ponovno sjeo za stol, gutajući gorak okus u ustima. Čopor djece protrči mu kraj prozora, vičući i napucavajući kožnatu nogometnu loptu ulicom. Marcel se htjede Bušinski izderati na njih, u ovoj priči barem mogaše psovati do mile volje, no je znao da oni nisu razlog njegovu bijesu. Ljutito gledaše kutiju optočenu lažnim zlatom iz koje je vadio još jednu cigaretu. Kako je došlo do toga da je nekada pušio najbolji duhan na tržištu, a sada mora kupovati stošu na kiosku? Je što sljedeće? Rizle i duhan?

Je kad vidio da se ovaj pripovjedni okvir izmiče kontroli što se klitika tiče, štoviše, upravo mu se učinilo da je vidio jednu na prvom mjestu u rečenici, što je ga pomalo zaprepastilo jer

bio uvjeren da su one uvijek na drugome mjestu još od prvoga odlomka, uzme odbačeno pero i velik komad hartije te počne pisati: „Gorak okus duše – povijesni roman”. Ne bijaše zadovoljan podnaslovom, no je odlučio ga ostaviti ne bi li se riješio ovog pripovjednog okvira i sam postao pripovjedačem priče u kojoj će klitike biti mnogo smislenije pozicionirane. Ali je pisati teško, puno teže nego misliti. Se. Pogotovo ako ti klitike osamostaljuju u zasebnu rečenicu. Se. Sav smisao gubi. Što ako pomaknu preko ruba papira i onda ih više ne možeš ni naći? Stoje na stolu, pokraj papira na kojemu se nalazi tvoja priča. Čitatelj ih nikada neće pronaći, osim ako im uz svoj rukopis ne pošalješ i svoj stol na kojemu su klitike. A opet, padnu i preko ruba stola, raspu se po cijeloj sobi i, ako je i prozor otvoren, prospu se po cijeloj ulici pa čovjek više ni sam ne zna gdje bi ih tražio. Djeca ih pogode loptom pa ih odnese vjetar i tko zna gdje završe. Takve su klitike, ne možeš ni pisati od njih kako spada. Je Marcel znao to. Odlučio nastaviti dalje nakon još samo jedne gorke cigarete. Dok gledaše kako mu dogorijeva opušak među žutim prstima, padne mu na pamet da postoje i sintetički oblici glagola kojima ne trebaju klitike. Blagi osmijeh bljesne mu na usni. Sada znaše kako pobjeći sputavajućem pripovjedom okviru. Povuče dugački dim koji si odrediše kao posljednji odmor prije velikog umjetničkog poduhvata. Znaše da je pred njim jedan veliki neispisani roman – Gorak okus duše – roman o povijesti, sada s novim, mnogo smislenijim podnaslovom. Marcel sjediše za stolom satima, ispisujući papir za papirom sitnim, urednim rukopisom. Pisaše o Italiji, Dalmaciji, svećenicima i fratrima, o dušama, gorčini, anatemama i krizantemama, patnji i sreći, duševnoj boli i stonskoj soli – što god zamisliše, polaziše mu od ruke. Nizaše se likovi, događaji, paragrafi, rečenice, riječi, stilske figure, misaone konture i jezične bravure, a čak i interpunkcija bijaše na zavidnoj razini. I pisao bi Marcel tako do jutra da u jednom trenutku ne začuje snažno kucanje na vratima koje ga trgne iz njegovog stvaralačkog naleta.

– Tko je? – upita Marcel pomalo prestrašeno. – Ja sam čovjek iz Porlocka! Otvaraj odmah! – zagromi neočekivani posjetitelj autoritativno. Marcel nije Bušinski htio otvoriti vrata, no u svojoj rastrojenosti naglo ustade iz stolice te otvori vrata. Marcel je Bušinski stao zapanjen – Čekaj malo! Pa vi uopće niste iz Porlocka! Pa vi ste... – Marcel stade zamuckivati, a posjetitelj mu spremno uzvрати – Tako je! Yo soy Raul MITROVICZ! A TI se počeo pačati u pretjeranu intertekstualnost! Cijela ova priča ne samo da nije tvoja i nema apsolutno nikakvoga smisla, već si ti potpuno ograničen vremenskim i stilskim konvencijama koje su zastarjele prije više od 100 godina! – Marcel zbunjen i zaprepašten nakon kratke tišine upita – Zar Vi niste susjed s prvoga kata, kako Vam ono bješe ime... Feđa... – Ne, nikako! – britko odgovori posjetitelj popravljajući lažne brkove koji su mu malko skliznuli s gornje usnice te

nastavi – Ja dobro znam tko sam ja, ali ti ne znaš ni tko si ti! No ja tko si ti! Ti si jedan književni diletant kojega je pregazilo vrijeme, a najgore od svega još uz to i intelektualni lopov! Pa pogledaj samo ovo! – uperi prst u rukopis na Marcelovom stolu te nastavi. – I na kraju krajeva ti si u biti jedan obični književni lik kojemu nije mjesto pisati svoje romane a kamoli tuđe! – Tada posjetitelj iznenada odgurne Marcela Bušinskog koji izgubi ravnotežu i padne na pod, a gost u jednom hipu uzme rukopis sa stola te zalupi vrata za sobom bez ijedne riječi.

Marcel Bušinski ostade na podu posve izbezumljen. Zvjerao je očima po sobi kao zec stjeran u kut koji traži utočište od nadolazećeg laveža lovačkih pasa. Je puzao izbom tražeći nešto opipljivo, stvarno, bilo što – samo da se može nečega uhvatiti. Se napokon dočeka pisaćega stola na kojemu ostala samo pepeljara puna opušaka je. Rukama pokušavao napipati rukopis kojega više bilo nije. Klekne na koljena te dohvati pepeljaru zgrčenim rukama i ponovno sjede na pod. Gledao pepeo i opuške dugo vremena kao da u njima traži nešto važno. Možda tamo završile klitike?

U se ogledalu na zidu pojavi odbljesak jutarnjeg sunca koji zaslijepi Marcela te on zažmiri. Okrene pepeljaru koju držaše u rukama te se pepelom pospe po glavi.

Marcel je Bušinski poludio.